

„Polacy o Powstaniu Warszawskim” – konferencja prasowa 9 stycznia 2004 roku

Opis badania na temat Powstania Warszawskiego

Sondaż przeprowadzono w dniach 26 listopada do 5 grudnia 2003 roku na reprezentatywnej, kwotowej próbie 1028 dorosłych mieszkańców Polski. Zastosowano metodę bezpośredniego wywiadu ankierskiego. Badanie przeprowadziła firma Estymator.

Celem sondażu było przede wszystkim zbadanie stopnia wiedzy Polaków o Powstaniu Warszawskim oraz skojarzeń i odczuć związanych z tym wydarzeniem. Jedynie trzy pytania dotyczyły powstającego Muzeum Powstania Warszawskiego.

Wnioski ogólne:

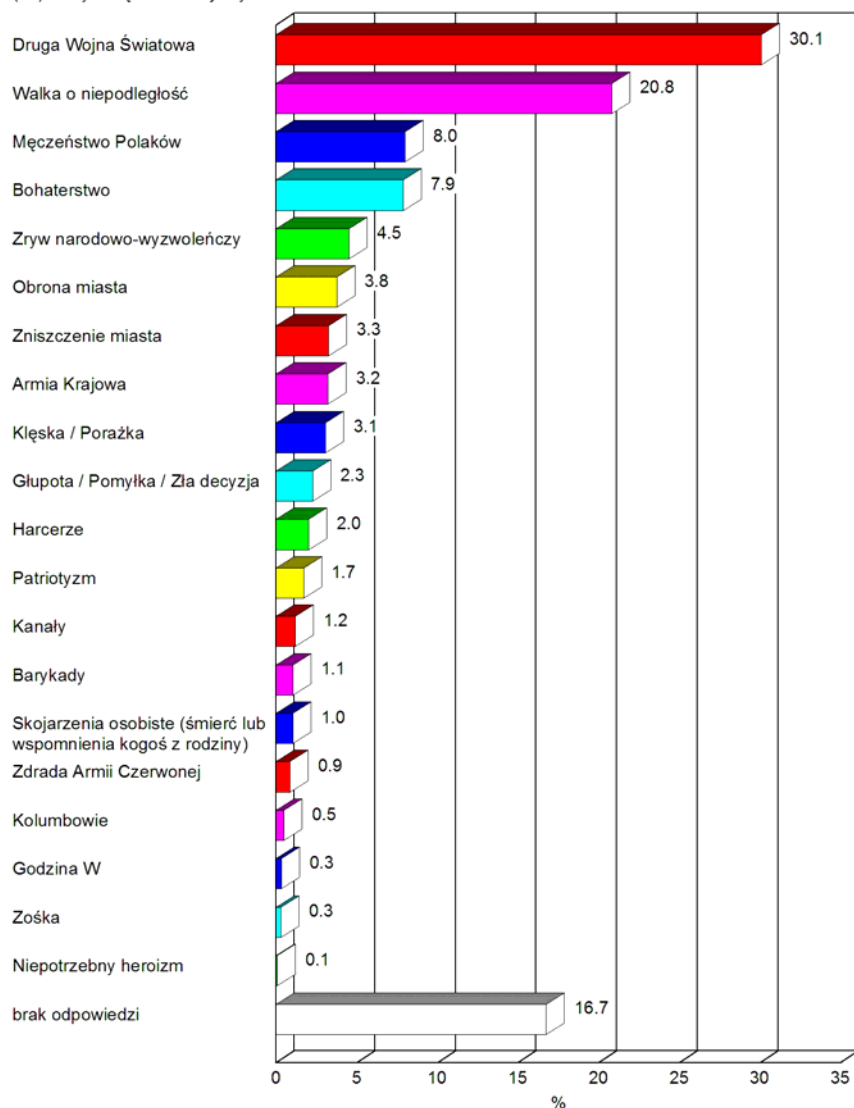
1. Wiedza na temat Powstania Warszawskiego wzrasta, co oczywiste, wraz z poziomem wykształcenia. Zmienia się również w zależności od miejsca zamieszkania (im mniejsza miejscowość, tym wiedza mniejsza) oraz wieku respondentów. Mniej o Powstaniu Warszawskim wiedzą także osoby najmłodsze (18 – 30 lat).
2. Skojarzenia Polaków łączące się z Powstaniem Warszawskim mają ściśle związki z polską kulturą, literaturą i filmem. Przy tym są to z reguły skojarzenia pozytywne. Przy świadomości klęski Powstania większość Polaków ocenia je i jego skutki dobrze, decyzję o wybuchu uznając za słuszną. Podkreślić należy także przekonanie Polaków co do tego, że Powstanie niosło ze sobą takie pozytywne wartości jak bohaterstwo, braterstwo, chwała itp.
3. Zdecydowana większość Polaków, niezależnie od płci, wykształcenia i miejsca zamieszkania, popiera ideę budowy Muzeum Powstania Warszawskiego, a tylko dla 1/5 jest to obojętne.

Szczegółowe omówienie wyników badania:

Prawie wszyscy respondenci słyszeli o Powstaniu Warszawskim (96,8 %). Nazwa „Powstanie Warszawskie” jest najbardziej znana osobom starszym i lepiej wykształconym. Im młodszy wiek i niższe wykształcenie, tym mniejsza jest znajomość tej nazwy.

Równie jednoznaczne są pierwsze skojarzenia Polaków z Powstaniem Warszawskim. Na pytanie o pierwsze skojarzenie większość badanych wymieniła „II wojnę światową” i „walkę o niepodległość”. Kolejnymi wskazaniem były: „męczeństwo Polaków” i „bohaterstwo”. Należy podkreślić, że było to pytanie otwarte, czyli odpowiedzi były spontaniczne i mogły być dowolne.

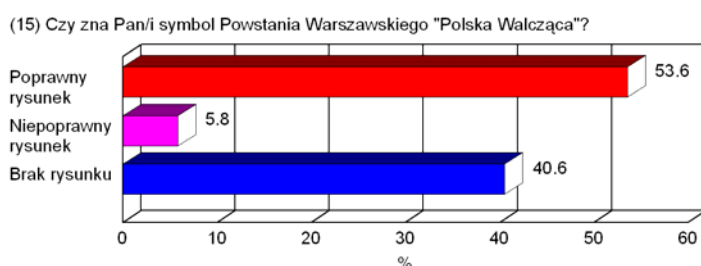
(14) Z czym się Panu/i kojarzy Powstanie Warszawskie?

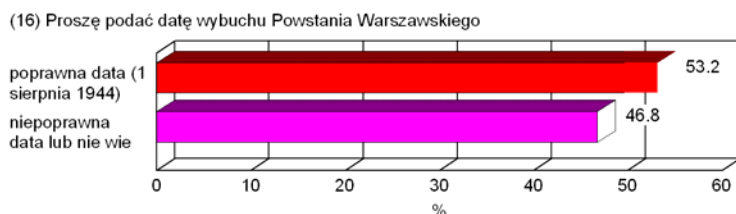
* Pytania z wieloma odpowiedziami dają w sumie więcej niż 100%.

Kolejne elementy ankiety dotyczyły konkretnej i szczegółowej wiedzy o Powstaniu Warszawskim.

Respondenci zostali poproszeni o narysowanie symbolu Powstania Warszawskiego. Ponad 53% z nich zrobiło to poprawnie. Natomiast 40% nie umiało narysować tego znaku. Charakterystyczne jest, że ludzie starsi (od 50 lat wzwyż) dużo słabiej znają symbol PW. Wskaźnik znajomości wzrasta również wraz z wykształceniem. Poprawnie narysowało symbol aż 67% osób z wykształceniem wyższym, ale tylko 36% osób z wykształceniem podstawowym. Podobnie jest z miejscem zamieszkania. Im większa miejscowość, tym większa znajomość tego symbolu (od 45% na wsi do 63% w największych miastach).

Poprosiliśmy również badanych o podanie daty wybuchu Powstania Warszawskiego. Podobnie jak w pytaniu wcześniejszym, 53% zrobiło to poprawnie. Jak zwykle znajomość tej daty jest w największym stopniu zależna od wykształcenia. Poprawnie na to pytanie odpowiedziało 43% osób z wykształceniem podstawowym i aż 68% z wykształceniem wyższym. Natomiast niepoprawnie 57% osób posiadających wykształcenie podstawowe i 32% - wyższe. Warty zauważenia jest fakt, że bardzo duża nieznajomość daty wybuchu Powstania (63%) panuje wśród osób, którym jest obojętne, czy zostanie wybudowane Muzeum Powstania Warszawskiego.

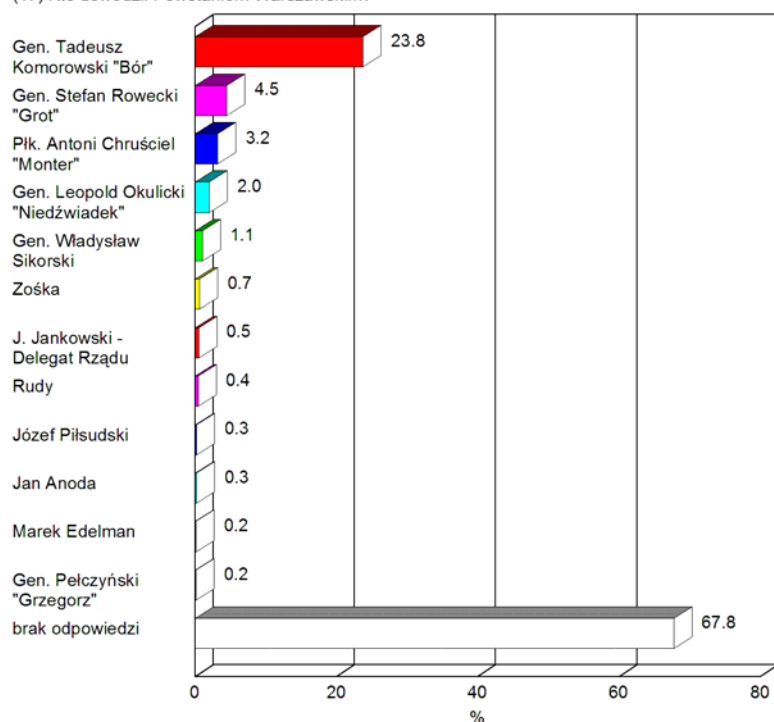

Następna badana kwestia dotyczyła spontanicznej znajomości nazwisk dowódców Powstania Warszawskiego. Charakter tego pytania (otwarte) powodował, że można było udzielić dowolnej odpowiedzi, a ankietowany nie posiadał żadnych sugestii w postaci zestawu możliwych odpowiedzi. Tu bezapelacyjnie „zwyciężył” gen. Tadeusz Komorowski „Bór”, uzyskując 23,8%

wskazań. 4,5% osób błędnie wymieniło gen. Stefana Roweckiego „Grotą”. Proporcjonalnie spora grupa badanych wskazała poprawnie na płk. Antoniego Chruściela „Montera” (3,2%) oraz gen. Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka” (2%). Wśród sporadycznie pojawiających się poprawnych wskazań znaleźli się jeszcze Jan Jankowski – Delegat rządu na Kraj (który nie był dowódcą, ale uczestniczył w podejmowaniu decyzji o wybuchu PW).

67,8% badanych nie potrafiła wymienić żadnego dowódcy Powstania Warszawskiego. Poprawnych wskazań częściej dokonywały osoby o wyższym wykształceniu oraz ci, którzy popierają ideę budowy Muzeum Powstania Warszawskiego.

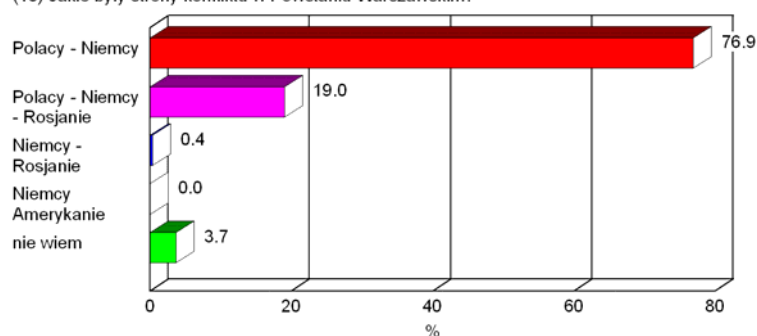
(17) Kto dowodził Powstaniem Warszawskim?

* Pytania z wieloma odpowiedziami dają w sumie więcej niż 100%.

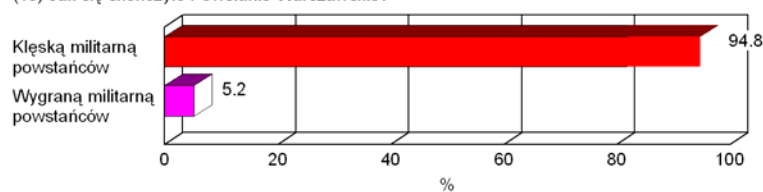
Na pytanie o strony konfliktu w Powstaniu Warszawskim zdecydowana większość Polaków (76,9%) odpowiedziała, że byli to Polacy i Niemcy. 19% stwierdziło, że Polacy, Niemcy i Rosjanie. Niewiele osób nie umiało odpowiedzieć na to pytanie. Wyróżniającą się grupą, która nie wiedziała, jakie były strony konfliktu, były osoby najmłodsze (18-30 lat) oraz te, którym obojętna jest idea budowy Muzeum Powstania Warszawskiego.

(18) Jakie były strony konfliktu w Powstaniu Warszawskim?

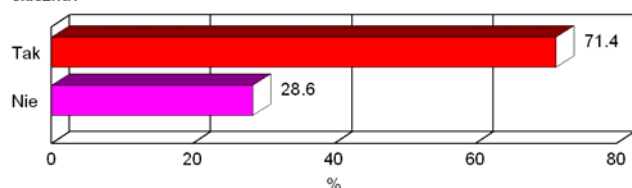
Zbadano również wiedzę o militarnych skutkach Powstania Warszawskiego. Większość Polaków (94,8%) odpowiedziała na to pytanie poprawnie, wskazując na klęskę militarną powstańców. Wśród osób, które nie znały tego fragmentu historii znów wybijają się ludzie młodzi oraz mieszkańcy małych miasteczek (do 50 tys.).

(19) Jak się skończyło Powstanie Warszawskie?

71.4% osób uważa, że decyzja o wybuchu Powstania Warszawskiego była słuszna. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia oraz wielkością miejsca zamieszkania wzrasta liczba osób krytycznie oceniających decyzję o wybuchu Powstania Warszawskiego.

(20) Czy Pana/i zdaniem decyzja o wybuchu Powst. Warszawskiego była słuszna?

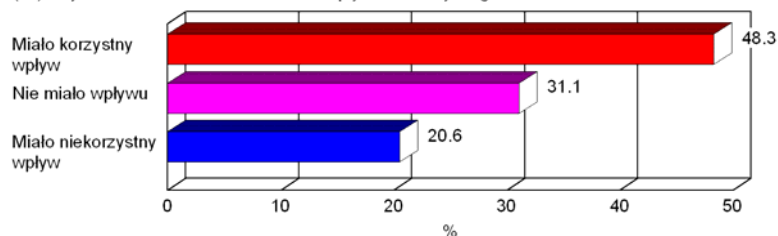

Większość ankietowanych jest zdania, że Powstanie Warszawskie miało wpływ na dalszy bieg historii Polski (prawie 69%). Większość uważa, że był to wpływ korzystny. Wśród nich dominują kobiety, osoby do 30 roku życia, z wykształceniem podstawowym, w szczególności mieszkańcy wsi (aż 58% w stosunku do 46% w następnej w kolejności kategorii). Wśród tych osób wyróżniają się popierający ideę budowy Muzeum Powstania Warszawskiego. Przeciwnego zdania jest ponad dwukrotnie mniej osób. Odsetek osób negatywnie

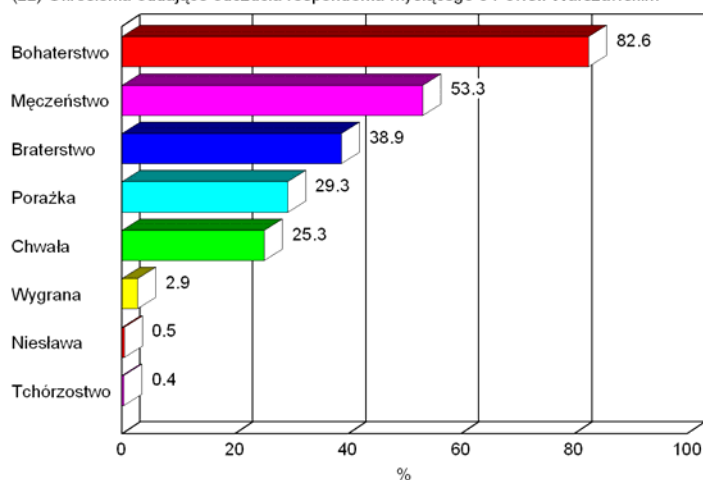
oceniających skutki Powstania wzrasta wraz z wykształceniem. Jest też większy wśród mieszkańców największych miast polskich.

Kolejna grupa pytań odnosi się do skojarzeń osobistych oraz tła kulturowego, z jakim kojarzy się Polakom Powstanie Warszawskie.

(21) Czy Powstanie Warszawskie miało wpływ na dalszy bieg historii Polski?

(22) Określenia oddające odczucia respondenta myślącego o Powst. Warszawskim

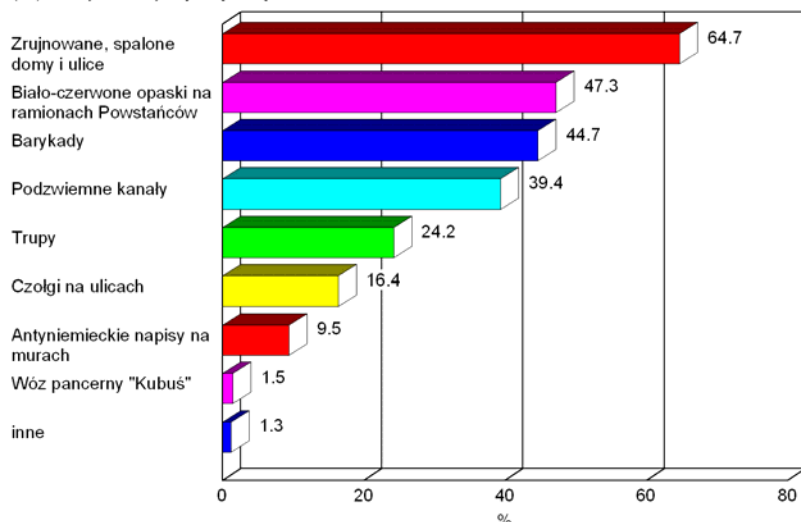

* Pytania z wieloma odpowiedziami dają w sumie więcej niż 100%.

Polacy, myśląc o Powstaniu Warszawskim, mają jednoznaczne odczucia. Bohaterstwo, męczeństwo, braterstwo, chwała – to określenia przychodzące na myśl większości z nich. Ale Powstanie kojarzy się też z porażką (29,3%). Co ciekawe, w ten sposób bardziej kojarzą ludzie starsi (33% w najstarszej grupie wiekowej w porównaniu do 15% w najmłodszej). Natomiast prawie nieobecne są skojarzenia ze słowami typu niesława i tchórzostwo.

Obrazy i sceny związane z Powstaniem Warszawskim są dosyć rozbudowane. Najbardziej powszechny jest obraz zniszczenia, równie silny we wszystkich grupach wiekowych, wśród osób o różnym wykształceniu i mieszkających w różnych zakątkach Polski. W poszczególnych grupach odpowiedzi do ciekawostek można zaliczyć fakt, że osobom najmłodszym, bardziej niż innym, kojarzą się biało-czerwone opaski na rękach, barykady i antyniemieckie napisy na murach, osobom w średnim wieku podziemne kanały,

(23) Sceny i obrazy kojarzące się z Powstaniem Warszawskim

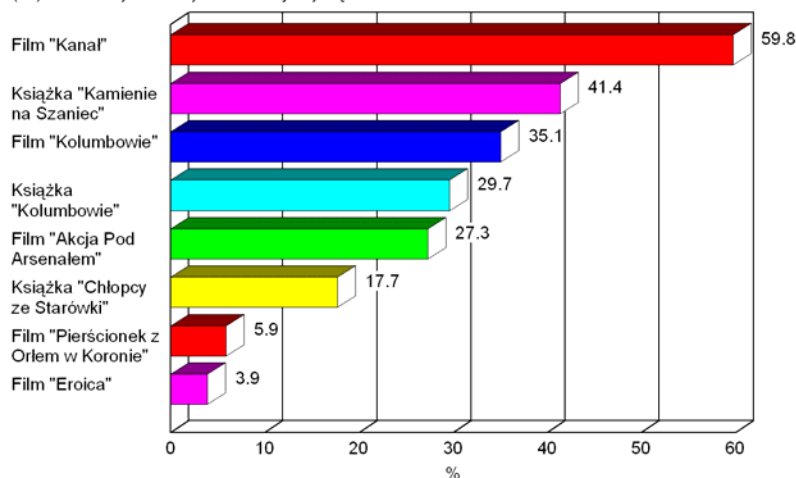

* Pytania z wieloma odpowiedziami dają w sumie więcej niż 100%.

zaś ludzie najstarsi bardziej niż inne grupy wiekowe mają w wyobraźni czołgi na ulicach i ciała zabitych.

Z Powstaniem Warszawskim utożsamiamy również wytwory kultury: filmy i powieści. Najbardziej znanym dziełem jest film „Kanał” Andrzeja Wajdy. Dystansuje on o prawie 20% kolejne wskazania. Im wyższe wykształcenie respondentów i większe miejsce zamieszkania, tym więcej osób kojarzy film „Kanał” z Powstaniem. Kojarzenie pozostałych dzieł bywa uzależnione od kilku czynników. I tak osoby do 30 roku życia najbardziej kojarzą „Kamienie na szaniec” (różnica w stosunku do pozostałych grup wiekowych wynosi minimalnie aż 13%). Spowodowane jest to prawdopodobnie tym, że książka jest lekturą obowiązkową w szkole. Inaczej przedstawia się natomiast kwestia kolejnej

(24) Które z wymienionych dzieł kojarzy się Panu/i z Powstaniem Warszawskim?

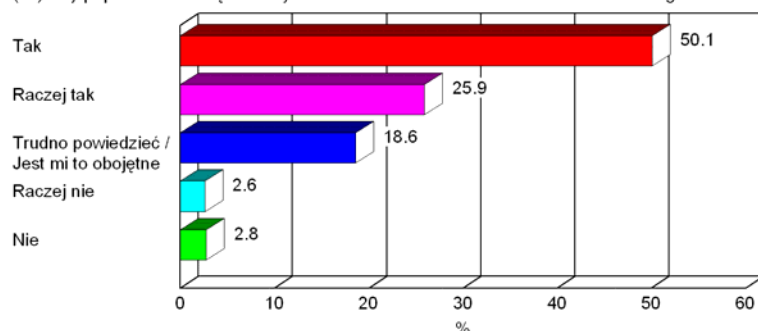
* Pytania z wieloma odpowiedziami dają w sumie więcej niż 100%.

lektury – „Kolumbowie 20”, którą najlepiej kojarzą osoby w wieku 50 lat i starsze. Dla pokolenia dzisiejszych pięćdziesięcio- i sześćdziesięciolatków 50 i 60-latków była to bowiem pierwsza książka traktująca o Powstaniu. Obecnie nie znajduje się na liście lektur szkolnych. Książkę i film „Kolumbowie” bardziej kojarzą osoby z wykształceniem wyższym oraz mieszkańcy miast. Z kolei film „Akcja pod Arsenalem” znają bardziej mężczyźni niż kobiety, a „Chłopcy ze Starówki” to powieść najbardziej kojarzona (różnica 27% do 19% w następnej kategorii) przez osoby w wieku 41 – 50 lat, z wykształceniem podstawowym i mieszkańców wsi.

Ostatnia grupa pytań dotyczyła budowanego obecnie Muzeum Powstania Warszawskiego.

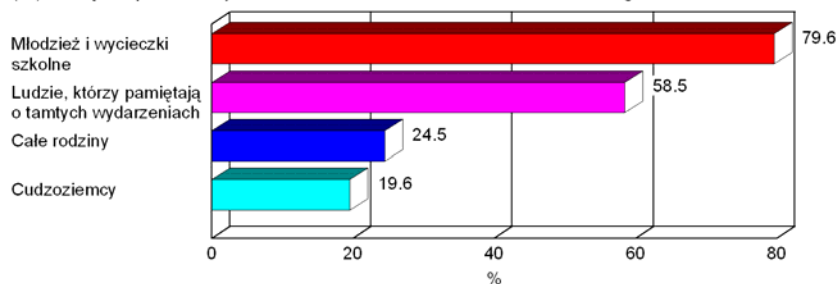
Zdecydowana większość Polaków (76%) popiera ideę budowy takiego muzeum. Odsetek osób popierających budowę wzrasta wraz z wiekiem (im osoba starsza, tym bardziej popiera) a maleje wraz z wielkością miejsca zamieszkania (od 63% we wsiach do 41% w wielkich miastach).

(25) Czy popiera Pan/i ideę budowy w Warszawie Muzeum Powstania Warszawskiego?

Ankietowani uważają, że Muzeum Powstania Warszawskiego będzie odwiedzać głównie młodzież i wycieczki szkolne (79,6%), a także osoby pamiętające tamte wydarzenia (58,5%). Stosunkowo niewiele osób uważa, że będzie to miejsce spędzania wolnego czasu przez całe rodziny oraz, że będą je odwiedzać zagraniczne wycieczki lub turyści. Jako miejsce odwiedzin dla całych rodzin, Muzeum Powstania Warszawskiego widzą przede wszystkim osoby powyżej 50 roku życia, z wykształceniem podstawowym oraz mieszkańcy wsi. Z kolei osoby bardzo negatywnie nastawione do idei budowy muzeum sądzą, że będą je odwiedzać przeważnie ludzie starsi, pamiętający wydarzenia sprzed lat.

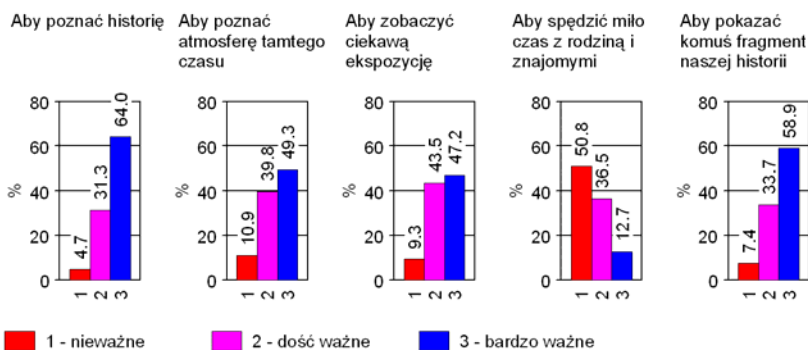
(26) Kto będzie przede wszystkim odwiedzał Muzeum Powstania Warszawskiego?

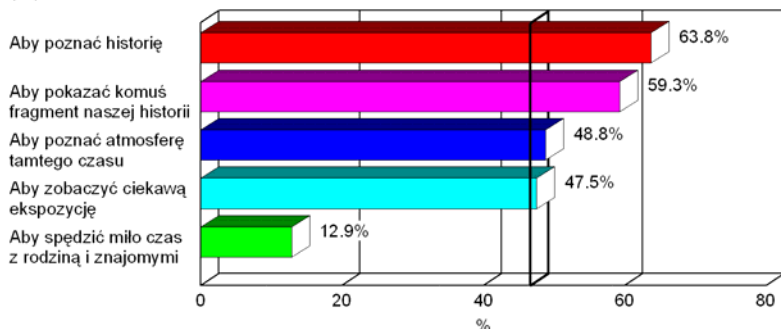
* Pytania z wieloma odpowiedziami dają w sumie więcej niż 100%.

Za najważniejsze powody wizyty w Muzeum Powstania Warszawskiego ankieterzy uznali chęć poznania historii oraz pokazania komuś jej fragmentów. Warto zwrócić uwagę, że takie powody podają bardziej mieszkańcy wsi niż miast. W drugiej kolejności ważne jest, aby poznać atmosferę tamtego czasu oraz zobaczyć ciekawą ekspozycję. Takie powody są najbardziej eksponowane u ludzi najstarszych oraz mieszkających na wsi. Zupełnie nieistotny dla respondentów jest argument miłego spędzenia czasu.

(27) CO BYŁOBY WAŻNE PRZY ODWIEDZANIU MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

(27) CO BYŁOBY WAŻNE PRZY ODWIEDZANIU MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Odpowiedź: "bardzo ważne"

opr. Bartłomiej Biskup